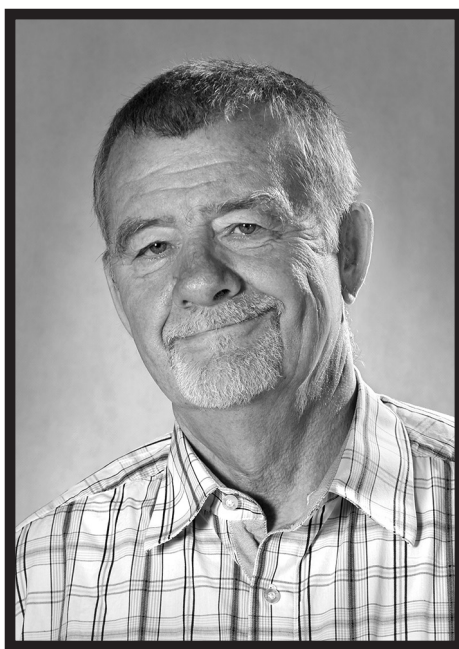

In memoriam Monostori Imre (1945–2021)

Búcsú a könyvtárostól

Monostori Imre tanár, Szinnyei József-díjas könyvtárigazgató, tudós-könyvtáros, folyóirat-főszerkesztő, irodalomtörténész, közéleti személyiség szerteágazó munkásságának egyes szeleteit bemutatni nem könnyű vállalkozás. Ő maga a kutató tanár szerepét érezte legközelebb magához. Valahol azt nyilatkozta, úgy érzi, hogy egész életében magyaráz, tanít.

Az 1970-es évek második felében, kényszerből hagyta el a katedrát, így került a könyvtárosi pályára, a József Attila Megyei és Városi Könyvtárba. Az akkori

könyvtárvezetőnek, *id. Horváth Gézának* elveiből következő egyik legjobb személyi döntése volt Monostori Imre tehetségének felismerése, könyvtárosi pályára irányítása, irodalmi szakajtájköztatóként való alkalmazása. (Ez a vertikális munkaszervezeti forma alapjaiban ma is működik az intézményben.)

Egyáltalán nem volt könnyű feladat könyvtárigazgatónak lenni az akkori időkben. Főként kettős szerepkörben nem volt egyszerű dolog, mivel az *Új Forrás* című folyóiratot is „főszerkesztette.” A rendszerváltástól, 1990-től két évtizeden át irányította, vezette a könyvtárat. Ez alatt az idő alatt szerencsésnek érezhettük magunkat, mi munkatársak, hogy együtt dolgozhattunk vele.

A 90-es évek nehézségei, könyvtárügyi és könyvtárpolitikai gondjai, valamint eredményei közül csak néhányat villanthatok fel. Újra kellett gondolni a megyei könyvtári feladatkört, fokozatosan modernizálni kellett a munkánkat (számítógépesítés), alkalmazkodni kellett a megváltozott könyvtári funkciókhoz, új gyakorlat bevezetése vált szükségessé a hálózati módszertani munkában. Intenzív könyvkiadást folytatott a könyvtár, ami jelezte szellemi műhely voltát. A tudományos és helytörténeti kutatások alapvető háttérintézménye volt és maradt a későbbiekben is a megyei könyvtár.

A könyvtári évkönyvek két évente történő megjelentetésével olyan hagyományt fejlesztettünk tovább napjainkig, ami az ország szakmai közéletében ritka és egyre fogyatkozó jelenség. Mi rendeztük meg az első ODR Konferenciát, aminek a hagyománya azóta is töretlen.

Országos hírű kulturális rendezvénysorozatokat tudott szervezni és lebonyolítani az intézmény – elsősorban az ő kapcsolatai, ismeretségei és ismertsége révén. A mostoha körülmények – kicsi alapterület, erősen romló állagú épület, kevés szakember és még kevesebb pénz a sok feladathoz – ellenére a kétezres évekre egyértelműen látható volt, hogy jó irányba mennek a könyvtár dolgai.

Könyvtárvezetőként az elkerülhetetlenné vált szakmai generációváltást jó pedagógiai érzékkel oldotta meg. Sikerült minden részfeladatra megtalálnia a megfelelő embert, bízott kollégáiban és támogatta is őket. Mindig fontosnak tartotta a személyes kapcsolatokat, így előfordult, hogy egy nem hivatalos munkaebéd keretében osztott meg velünk konkrét célokat, mérteket és hogyanokat. Szorgalma, szívós kitartása minőségelvűségéből következett.

Tetemes mennyiségű becsületes munkára ösztönzött, de a munka gyakorlati megvalósítását mindig magán kezdte, és ezzel nagyon magas mércét állított, példát mutatott számunkra. Nem véletlen, hogy a nevéhez köthető publikációk száma jócskán meghaladja a háromszázat.

A sikert a kollektívának tulajdonította, viszont személyes kudarcként élte meg, hogy az új könyvtárépület terve akkoriban nem valósulhatott meg. Később azonban felemelő élmény volt találkozni vele, a csak papíron nyugdíjas-, továbbra is a régi alkotókedvvel kutató, publikáló, tanító igazgatóval, kollégával az általa szellemi abrakostarisznyaként emlegetett új épületben. Azóta már az égi mező-

kön magyaráz, tanít, hogy még többet tanuljunk gazdag életművéből. Folytassuk közös dolgainkat, hagyatéka szellemében. „Könyvtárosként és egyébként.”

Emlékét kegyelettel megőrizzük.

Horváth Géza

Búcsú az irodalomtörténésztől

Elment hát Imre is.

Évtizedes bonmot szerint az irodalomtörténészek között a legismertebb könyvtárigazgató volt, a könyvtárigazgatók között pedig a legelismertebb irodalomtudós. És tegyük hozzá, hogy az *Új Forrást* ő tette országos ismertségű folyóirattá.

Olyan kolléga volt, akire fölnéztek a könyvtárosok, akire elismert Németh László-kutatóként és főszerkesztőként gondoltunk; akit nem csak becsültünk, tiszteltünk is. Aki ismerte őt, megsüvegelte kiterjedt és elmélyült tudásáért, alaposan mérlegelő gondolkodásáért, ellenállhatatlan érveléséért és emberségéért.

Pártfogója, támogatója volt a könyvtári szaksajtónak. Sok-sok éve az Országos Széchényi Könyvtár dísztermében egy konferencián a könyvtári szaksajtó jövője került terítékre. Egy előadó amellettt érvelt, hogy nincs szükség öt-hat könyves, könyvtári folyóiratra, mert az bizony évente milliókba kerül. A mellettem ülő Monostori Imre szólásra jelentkezett. Nem tiltakozott, nem heveskedett, de a maga higgadt, kissé ironikus modorában megkérdezte az előadót, vajon azok a milliók, amelyeket a tucatnyi nézőt sem vonzó kísérleti színjátszó csoportok kapnak állami támogatásként, az vajon megéri-e?

Elment hát Imre is.

Elment, akinek pályáján összefonódott a könyvtárvezetés, a lapcsinálás, az irodalomtörténeti kutatás. Nála nem csupán egymásba ért, de össze is tartozott, egységben volt e három egymáshoz közelálló terület. Erről több alkalommal is írt. Előttem fekszenek azok a könyvei, amelyek kirajzolják szellemi, emberi arcélét: a könyvtárosként írt „munkarajzok” gyűjteménye (*Könyvtárosként és egyébként*, 2010), az *Új Forrás* főszerkesztői posztján eltöltött évtizedek története (*Az Új Forrás vonzásában*, 1999) vagy portrésorrá összeálló levelezésgyűjteménye (*Levélhozza és más történetek*, 2019). Mindhárom posztján, ha kellett, kiállt az ügyekért vagy emberekért, ha kellett, okos kompromisszumot kötött. Tudta, hol van a fal, ameddig el lehet menni. De addig mindig el is ment. Aki ismeri az *Új Forrás* folyóirat 80-as

évekbeli történetét, tudja, miről beszélek. És még valami: ha hibát vétett, utólag el tudta ismerni és képes volt korigálni.

Elment hát Imre is.

Az a barátságos, olykor joviális, olykor ironikus, de mindig megfontolt és tiszteletet parancsolóan józan és bölcs ember, akire – hitem szerint – mindenki fölneézett, aki ismerte. Mert barátként sem akármilyen volt. Dédelgetett emlékeim közé tartozik barátságunk nem egy epizódja, de biztosan sokan vagyunk így, akik akár a tatabányai József Attila Megyei Könyvtárban, akár az Új Forrás szerkesztőségében, akár valahol másutt, irodalmi esten, könyvtári rendezvényen találkoztunk vele. Mindig partner volt a komoly beszélgetések, a könnyed csevegések alkalmával, sőt sokszor ő vitte a szót. De mindenkor, minden helyzetben érdemes volt csöndben figyelni rá.

A könyvtárat hiteles helynek tekintette, amely arról ismerszik meg, hogy ebben a mai információdömpingben hiteles ismereteket közvetít. És főleg olyanokat, amelyek nem csupán a jól informáltságot, de az elmélyült tudást szolgálják. Hitt a régi műveltségisményben, az olvasottságban, az árnyalatos véleményalkotásban, a megfontolt, körültekintő, okos dialógusokban. És nem melleleg a finom, ízléses humorban.

Elment hát Imre is.

1969-től élt Tatabányán, itt telepedett le, és alapított családot. 1975-től volt a megyei könyvtár munkatársa, 1990 és 2010 között az igazgatója. 1982 és 1985 között az *Új Forrás* főszerkesztő-helyettese, 1985 és 2009 között a főszerkesztője. 1987-ben a Németh László Társaság alapítója, 1997-től elnöke volt. Munkás, szellemi értelemben roppant gazdag és sokszínű élete volt; jelentőset alkotott könyvtárosként, irodalomtudósként, lapszerkesztőként „és egyébként” – tenné hozzá egy kis mosollyal. Munkás életével példát is mutatott, mondjuk arra, hogy egy kulturális hagyományokat nélkülöző városban, egy mesterségesen kialakított megyeszékhelyen miként lehet pezsgő szellemi életet indukálni – a könyvtárral a középpontjában.

Számos elismerést, kitüntetést kapott: így például József Attila-díjat (2001), Szinnyei József-díjat (2009), Füzéki István-emlékérmét (2011), a Magyar Érdemrend lovagkeresztjét (2020). Ha büszke is volt ezekre, sosem említette. Fontosabb volt számára a munkatársai, barátai és az olvasók megbecsülése.

Megőrizzük az emlékét.

Mezey László Miklós